

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๐๖๘๘

ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๒๖

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง แนวปฏิบัติในการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีหรือตรวจแนะนำการเงินการบัญชี

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ ผู้อำนวยการกองควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์ และหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์

ตามหนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๘๕ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบให้ผู้ประกอบการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ถือปฏิบัติไปแล้ว นั้น

เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์มีแนวปฏิบัติในการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการสอบบัญชีหรือตรวจแนะนำการเงินการบัญชี สอดคล้องและเป็นไปตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนสหกรณ์ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ จึงยกเลิกหนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๘๕ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ และให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ดังต่อไปนี้

๑. บทนิยาม

“ผู้สอบบัญชีสหกรณ์” หมายความว่า ผู้สอบบัญชีที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แต่งตั้งตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการในสังกัดกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๓๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓

“ผู้ได้รับมอบหมาย” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานราชการที่หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์/ผู้อำนวยการสำนัก มอบหมายให้ปฏิบัติงานตรวจแนะนำด้านการเงินการบัญชี

“ข้อสังเกตที่ตรวจพบ” หมายความว่า ข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชี ซึ่งได้เข้าไปปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี หรือผู้ได้รับมอบหมาย ซึ่งได้เข้าไปปฏิบัติงานตรวจแนะนำการเงินการบัญชี ได้ตรวจพบข้อมูลข้อสังเกตที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ และต้องรายงานข้อสังเกตดังกล่าวต่อหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่เพื่อพิจารณาแจ้งข้อสังเกตให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรทราบ และรายงานให้รองนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

“การปฏิบัติงานสอบบัญชี” หมายความว่า การตรวจสอบบัญชีประจำปีและการตรวจสอบบัญชีระหว่างปีของผู้สอบบัญชี

“การตรวจแนะนำการเงินการบัญชี” หมายความว่า การปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้ได้รับมอบหมาย ให้เข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี เช่น การเข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี การวางระบบบัญชี การกำกับดูแลสหกรณ์ เป็นต้น

๒. ประเภทของข้อสังเกต ให้จำแนกดังนี้

๒.๑ ข้อสังเกตที่ปรากฏรายการในงบการเงิน เป็นข้อสังเกตที่ตรวจพบและเข้าลักษณะข้อสังเกตตามเอกสารลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบข้อ ๑ ซึ่งสามารถระบุได้ว่าเป็นองค์ประกอบของรายการบัญชีใดในงบแสดงฐานะการเงิน (สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน) และสามารถระบุมูลค่าได้

๒.๒ ข้อสังเกต...

๒.๒ ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏรายการในงบการเงิน เป็นข้อสังเกตที่ตรวจพบตามเอกสาร ลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ ข้อ ๒ ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นองค์ประกอบของรายการบัญชีใด ในงบแสดงฐานะการเงิน (สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน) ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตที่เกิดจากการที่สหกรณ์ไม่มีระบบ การควบคุมภายใน หรือมีระบบการควบคุมภายในแต่ไม่เหมาะสม การดำเนินการนอกกรอบวัตถุประสงค์ หรือ การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายอื่นที่สำคัญ ฝ่าฝืนระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ โดยข้อสังเกตนี้ไม่สามารถระบุมูลค่า ความเสียหายเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนได้

๓. ขั้นตอนการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ

๓.๑ เมื่อผู้สอบบัญชีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เข้าปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีแล้วตรวจพบ ข้อสังเกตจากการสอบบัญชี ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า หากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรไม่ดำเนินการแก้ไข อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หรือส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบบัญชีต่อไปได้ ให้จัดทำหนังสือถึงประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรทราบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา (เอกสารแบบ ๑) และสำเนาหนังสือ ดังกล่าวให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบด้วย

กรณีข้อสังเกตที่ตรวจพบนั้นมีลักษณะร้ายแรงและเร่งด่วน จำเป็นต้องใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ผู้สอบบัญชีจัดทำหนังสือรายงานข้อสังเกต ที่ตรวจพบ โดยอธิบายลักษณะและสาเหตุการเกิดข้อสังเกต กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบหรือ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่สหกรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้ภายในระยะเวลา ที่กำหนด โดยจัดทำหนังสือรายงานข้อสังเกตที่พบจากการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ (ผอ.สตท.)/ผู้อำนวยการกองควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์ (ผอ.ภกส.)/หัวหน้า สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ (หตส.) (เอกสารแบบ ๒)

๓.๒ กรณีผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้ตรวจพบ ให้รายงานผลการตรวจสอบและข้อสังเกต ที่ตรวจพบต่อ ผอ.สตท./ผอ.ภกส./หตส. (เอกสารแบบ ๒)

๓.๓ เมื่อ ผอ.สตท./ผอ.ภกส./หตส. ได้รับรายงานจากผู้ได้รับมอบหมาย ให้แจ้ง ผลการเข้าตรวจสอบไปยังประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ทันทีที่ได้รับรายงาน ผลการตรวจสอบ กรณีพบว่ามีข้อสังเกตหรือข้อบกพร่อง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร หรือมีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ต้องมีข้อเสนอแนะเพื่อให้สหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกรพิจารณาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องต่อไปได้ (เอกสารแบบ ๓)

กรณี ผอ.สตท./ผอ.ภกส./หตส. พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อสังเกตตามรายงาน ที่ตรวจพบตามข้อ ๓.๑ และข้อ ๓.๒ มีลักษณะร้ายแรงและเร่งด่วน จำเป็นต้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้จัดทำหนังสือถึงรองนายทะเบียนสหกรณ์หรือนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร ประจำจังหวัด เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ (เอกสารแบบ ๔)

๓.๔ ให้ หตส. สำเนาเอกสารแบบ ๒ และเอกสารแบบ ๔ ถึง ผอ.สตท. เพื่อทราบ (เอกสารแบบ ๕)

๓.๕ ให้ผู้สอบบัญชี...

๓.๕ ให้ผู้สอบบัญชีหรือผู้ได้รับมอบหมาย รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบตามข้อเท็จจริงผ่านระบบสารสนเทศบน Intranet เพื่อให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีข้อมูลข้อสังเกตที่ครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว สามารถประมวลผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังสหกรณ์ รวมทั้งให้คำแนะนำผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่เพื่อให้ปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์

๔. การรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ กรณีเร่งด่วน

เมื่อปรากฏว่ามีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบและเป็นประเด็นสำคัญอยู่ในความสนใจของสาธารณชน หรือเป็นข่าวหรือเกิดการทุจริตในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้ หตส. รายงานข้อเท็จจริงต่อผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ Line E-mail หรือช่องทางอื่นๆ เพื่อให้ทราบเหตุการณ์โดยเร็วที่สุด ส่วนรายละเอียดข้อเท็จจริงให้จัดทำเป็นหนังสือชี้แจงโดยเร็ว ภายหลังจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่ได้ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลข้อเท็จจริง สามารถจำแนกหรือระบุประเภทของข้อสังเกตตามข้อ ๒ ได้แล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓ ต่อไป

กรณี หตส. ได้รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือบุคคลอื่น ให้รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบผ่านระบบสารสนเทศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ด้วย

๕. การติดตามการแก้ไขข้อสังเกต

ให้ ผอ.สตท./ผอ.กภส./หตส. ติดตามการแก้ไขข้อสังเกตและติดตามการใช้อำนาจสั่งการของรองนายทะเบียนสหกรณ์ พร้อมทั้งรายงานผลต่ออธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ผ่านระบบสารสนเทศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๖. การวิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์จากรายงานข้อสังเกต

๖.๑ ให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ กองควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ วิเคราะห์สถานการณ์การเกิดข้อสังเกตตามรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบของสหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามการแก้ไขข้อสังเกต และให้คำแนะนำกับผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบสหกรณ์ที่มีข้อสังเกต รวมทั้งสอบทานการวางแผนงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของสหกรณ์

๖.๒ สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี วิเคราะห์และประมวลผลสรุปข้อสังเกตในภาพรวม ณ วันสิ้นเดือน เสนออธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ภายใน ๑๐ วันทำการของเดือนถัดไป เสนอแนะและให้ความเห็นเพื่อให้การตรวจสอบบัญชีในสหกรณ์ที่มีข้อสังเกตเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

(นางสาวอัญมณี ธีรสุทธิ)
อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
1	ข้อสังเกตที่ปรากฏรายการในงบการเงิน	
	1. เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เงินฝากสหกรณ์อื่น	1.1 เงินสดขาดบัญชี
		1.2 เงินสดเกินบัญชี
		1.3 เงินฝากธนาคารรอตรวจสอบ
		1.4 ตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญต่ำไป
		1.5 รับเช็คลงวันที่ล่วงหน้า
		1.6 เงินฝากสหกรณ์อื่นปฏิเสธยอดเงินรับฝาก
		1.7 เงินฝากระหว่างทาง
		1.8 อื่นๆ
	2. ลูกหนี้เงินกู้	2.1 ลูกหนี้เงินกู้ปฏิเสธหนี้
		2.2 ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่ำไป
		2.3 ลูกหนี้เงินกู้ไม่มีตัวตน
		2.4 ปลอมแปลงสัญญาเงินกู้, เอกสารจ่ายเงินกู้ - รับชำระหนี้เงินกู้
		2.5 มีการแปลงหนี้ของลูกหนี้เงินกู้โดยมีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่กระทำการตามกฎหมาย
		2.6 ลูกหนี้ตัวแทนไม่มีอยู่จริง
		2.7 ลูกหนี้ตัวแทนค้างนาน
		2.8 อื่นๆ
	3. ลูกหนี้การค้า	3.1 ลูกหนี้สินค้าขาดบัญชี
		3.2 ตบแต่งเอกสารการขายเพื่อ
		3.3 ลูกหนี้การค้าคลาดเคลื่อน
		3.4 ลูกหนี้การค้าปฏิเสธหนี้
		3.5 ลูกหนี้การค้าค้างนาน
		3.6 ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่ำไป
		3.7 ลูกหนี้การค้าไม่มีตัวตน
		3.8 อื่นๆ
	4. ลูกหนี้อื่น	4.1 ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี
		4.2 ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี
		4.3 ลูกหนี้ตามคำพิพากษา
		4.4 ลูกหนี้ขาดสมาชิกภาพ
		4.5 อื่นๆ
	5. สินค้า	5.1 สินค้าขาดบัญชี
		5.2 สินค้าเกินบัญชี
		5.3 จ่ายเงินซื้อสินค้าล่วงหน้าเป็นจำนวนมากแต่ยังไม่ได้รับสินค้า
		5.4 ขายสินค้าต่ำกว่าราคาทุน
		5.5 สินค้าเสื่อมสภาพล้าสมัย

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
		5.6 สินค้าเสียหายจากน้ำท่วม/ไฟไหม้
		5.7 ตั้งค่าเพื่อมูลค่าสินค้าต่ำไป
		5.8 สินค้าถูกโจรกรรม
		5.9 การเปลี่ยนวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือ
		5.10 สั่งซื้อสินค้ามาจำหน่ายโดยไม่สำรวจความต้องการของสมาชิก
		5.11 ซื้อสินค้าไม่มีคุณภาพตามมาตรฐาน
		5.12 อื่นๆ
	6. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	6.1 ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
		6.2 การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์รับบริจาคที่ยังไม่ได้ใช้งาน
		6.3 การเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อม
		6.4 ซื้อทรัพย์สินไม่ใช่ซื้อสหกรณ์
		6.5 จัดซื้อทรัพย์สินไม่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่หรือการจัดซื้อทรัพย์สินมีวงเงินสูงกว่าที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่
		6.6 ทรัพย์สินไม่ตรงกับทะเบียนคุม
		6.7 ลงทุนในที่ดิน อาคาร ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
		6.8 การประเมินราคาสินทรัพย์ไม่ได้ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
		6.9 อื่นๆ
	7. เงินยืมตรง	7.1 สหกรณ์ไม่มีระเบียบฯ ว่าด้วยเงินยืมตรงถือใช้
		7.2 การยืมเงินตรงไม่เป็นไปตามระเบียบฯ
		7.3 อื่นๆ
	8. เงินลงทุน	8.1 ตั้งค่าเพื่อปรับมูลค่าด้อยค่าเงินลงทุน
		8.2 ลงทุนไม่เป็นไปตามกฎหมาย
		8.3 ตั้งค่าเพื่อด้อยค่าเงินลงทุนต่ำไป
		8.4 ดำเนินธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับประเภทและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
		8.5 การร่วมโครงการกับภาคเอกชนที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
		8.6 มุ่งดำเนินธุรกิจกับบุคคลภายนอกเป็นหลัก
		8.7 อื่นๆ
	9. ที่ดินแทนการชำระหนี้	9.1 การตีราคาไม่เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
		9.2 อื่นๆ
	10. เงินรอเรียกคืน	10.1 เงินรอเรียกคืนค่างาน/เพิ่มขึ้น
		10.2 อื่นๆ
	11. เจ้าหนี้เงินกู้	11.1 เจ้าหนี้เงินกู้ปฏิเสธหนี้
		11.2 นำหลักประกันของสมาชิกไปค้ำประกันเงินกู้ของสหกรณ์
		11.3 อื่นๆ
	12. เจ้าหนี้การค้า	12.1 เจ้าหนี้ไม่มีตัวตน
		12.2 ปลอมแปลงเอกสารการซื้อเชื่อ
		12.3 รวบรวมผลผลิตทางการเกษตรจากบุคคลภายนอก

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
		12.4 ตบแต่งเอกสารซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
		12.5 เจ้าหนี้แจ้งยอดสูงกว่าบัญชี (เฉพาะส่วนต่าง)
		12.6 อื่นๆ
	13. เงินรอจ่ายเงิน	13.1 เงินรอจ่ายเงินค้างนาน / เพิ่มขึ้น
		13.2 อื่นๆ
	14. เงินรับฝาก	14.1 รับเงินฝากจากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิก
		14.2 ปลอมแปลงเงินรับฝาก
		14.3 บันทึกถอนเงินรับฝากสูงกว่าความเป็นจริง
		14.4 สมาชิกปฏิเสธยอดเงินรับฝาก
		14.5 อื่นๆ
	15. ทุนเรือนหุ้น	15.1 สมาชิกปฏิเสธยอดทุนเรือนหุ้น
		15.2 เรียกเก็บค่าหุ้นไม่เป็นไปตามข้อบังคับ
		15.3 จ่ายคืนค่าหุ้นเต็มมูลค่ากรณีมีส่วนขาดแห่งทุน
		15.4 รับสมาชิกสมทบไม่ตรงคุณสมบัติตามข้อบังคับ
		15.5 จ่ายผลตอบแทนจากการถือหุ้นล่วงหน้า
		15.6 อื่นๆ
	16. ทุนสะสมตามข้อบังคับ	16.1 จัดทำโครงการ/สวัสดิการโดยมิชอบ
		16.2 อื่นๆ
	17. กำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิ	17.1 จ่ายเงินปันผลให้สมาชิกล่วงหน้า
		17.2 สหกรณ์ดำเนินงานมีผลขาดทุนจำนวนมาก
		17.3 จ่ายเงินเดือนให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ไม่เป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์
		17.4 สหกรณ์มีส่วนขาดแห่งทุน
		17.5 อื่นๆ
		18.1 อื่นๆ
	18. อื่นๆ	18.1 อื่นๆ
2. ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏรายการในงบการเงิน		2.1 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี
		2.2 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัยสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2553
		2.3 ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่สำคัญ
		2.4 การไม่ปฏิบัติตามพรบ.สก./ข้อบังคับ/ระเบียบของสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงได้
		2.5 สหกรณ์เข้าชำนายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก ตามมาตรา 71(1) (2) (3)
		2.6 สัญญาร่วมลงทุน/ข้อตกลง หลังวันสิ้นปี
		2.7 ระบบงานคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกับข้อมูลทางบัญชี
		2.8 อื่น ๆ

รูปแบบหนังสือการรายงานข้อสังเกต

หนังสือผู้สอบบัญชีถึงประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

เอกสารแบบ ๑

ที่

ที่ตั้งสำนักงาน.....

(วัน เดือน ปี)

เรื่อง ข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี

เรียน ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร.....^๑

อ้างถึง คำสั่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่.../..... ลงวันที่..... /คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่.../..... ลงวันที่.....^๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายการแก้ไขข้อสังเกตประกอบหนังสือที่.../..... ลงวันที่.....

ตามคำสั่งที่อ้างถึง ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร.....
สำหรับบัญชีสิ้นสุดวันที่..... นั้น

ข้าพเจ้าได้เข้าตรวจสอบบัญชีระหว่างวันที่..... พบข้อสังเกตที่กระทบต่อ
ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์/การไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์/ระเบียบ
ข้อบังคับของสหกรณ์ ที่คณะกรรมการดำเนินสหกรณ์ควรพิจารณาดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้แล้วเสร็จ
ตามรายการที่ปรากฏในสิ่งที่ส่งมาด้วย และขอให้แจ้งผลการแก้ไข หรือเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการตาม
ข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์..... เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ต่อไป

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้สอบบัญชี^๒

(หน่วยงานที่ออกหนังสือ)

โทร.

โทรสาร.

หมายเหตุ : ๑ ให้ปรับเปลี่ยนข้อความได้ตามข้อเท็จจริงและตามความเหมาะสม

๒ กรณีปฏิบัติงานตามคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชี ให้ลงนามในตำแหน่งผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ผู้สอบบัญชีกลุ่มเกษตรกร

แบบรายการแก้ไขข้อสังเกตประกอบหนังสือที่ / ลงวันที่.....

สหกรณ์.....จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....

ข้อสังเกต	ข้อเสนอแนะ
อธิบายลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบตามข้อเท็จจริง	ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
เปรียบเทียบกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	กำหนดเวลาการแก้ไขให้แล้วเสร็จ
ผลกระทบ/ความเสียหาย	

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างหนังสือกรณีผู้สอบบัญชีหรือผู้ได้รับมอบหมายตรวจพบข้อสังเกต

เอกสารแบบ ๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../สำนัก.....

ที่ กษ ๐๔...../..... วันที่.....

เรื่อง รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี/(ระบุกิจกรรมที่ทำให้ตรวจพบข้อสังเกต).....

เรียน หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../ผู้อำนวยการ.....

ตามคำสั่ง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ สดท (...) /..... ลงวันที่..... ได้แต่งตั้งข้าพเจ้าเป็นผู้สอบบัญชี (กรณีได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชี) ตามคำสั่งสดท./สดท./กภส. ที่..... ลงวันที่..... ได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี (กรณีได้รับมอบหมายระบุกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้เข้าตรวจสอบบัญชี)^๑ ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร..... สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่..... นั้น

ข้าพเจ้าได้เข้าตรวจสอบบัญชี [ระบุกิจกรรมที่ทำให้ตรวจพบข้อสังเกต] ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรดังกล่าว ในระหว่างวันที่..... พบข้อสังเกตอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์หรือสมาชิกอย่างมีสาระสำคัญ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ กฎหมายอื่น ระเบียบและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์/การไม่ปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียประโยชน์ต่อสหกรณ์หรือสมาชิกได้ รายละเอียดปรากฏตามรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ ซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว ซึ่งข้อสังเกตที่ตรวจพบดังกล่าว ข้าพเจ้าพิจารณาแล้ว เห็นควรแจ้งให้..... (กรณีปฏิบัติงานในฐานะผู้สอบบัญชี ให้ระบุว่า สหกรณ์จังหวัด...../ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑,๒ ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป)/(กรณีปฏิบัติงานในฐานะผู้ได้รับมอบหมาย ให้ระบุว่า เห็นควรแจ้งให้ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร พิจารณาแก้ไขข้อสังเกตตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ต่อไป)^๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(.....)

ผู้สอบบัญชี^๒/ตำแหน่ง.....^๓

บันทึกความเห็น

.....
.....

(.....)

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../

ผู้อำนวยการสำนัก.....^๓

หมายเหตุ: ๑ ให้ปรับเปลี่ยนข้อความได้ตามข้อเท็จจริงและตามความเหมาะสม

๒ กรณีปฏิบัติงานตามคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชี ให้ลงนามในตำแหน่งผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ผู้สอบบัญชีกลุ่มเกษตรกร

๓ กรณีปฏิบัติงานตามคำสั่งสดท./สดท./กภส. ที่มอบหมายให้เข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชีให้ลงนามในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง เช่น นักวิชาการตรวจสอบบัญชี หรือเจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี

แบบรายการแก้ไขข้อสังเกตประกอบหนังสือที่ / ลงวันที่.....

สหกรณ์.....จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....

ข้อสังเกต	ข้อเสนอแนะ
อธิบายลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบตามข้อเท็จจริง	ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
เปรียบเทียบกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	กำหนดเวลาการแก้ไขให้แล้วเสร็จ
ผลกระทบ/ความเสียหาย	

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างหนังสือแจ้งสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร กรณีได้รับมอบหมาย

เอกสารแบบ ๓

ที่

ที่ตั้งสำนักงาน.....

(วัน เดือน ปี)

เรื่อง แจ้งข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจแนะนำด้านการเงินการบัญชี

เรียน ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร.....

อ้างถึง หนังสือ..... (ที่มีไปถึงสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรแจ้งเข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี)^๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบบัญชี

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้มอบหมายให้ นาย/นาง/นางสาว.....พนักงานเจ้าหน้าที่และคณะ
เข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี (หรือระบุกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย) ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร.....
สำหรับบัญชีสิ้นสุดวันที่..... ระหว่างวันที่..... นั้น

ข้าพเจ้าได้รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการ (ระบุกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย)^๑ ปรากฏพบ
ข้อสังเกตอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
ต่อสหกรณ์หรือสมาชิก การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ กฎหมายอื่น ระเบียบและคำแนะนำของ
นายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์/การไม่ปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ที่ประชุมคณะกรรมการ
ซึ่งอาจมีผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียประโยชน์ต่อสหกรณ์หรือสมาชิกได้ จึงขอให้คณะกรรมการ
ดำเนินการสหกรณ์พิจารณาแก้ไขข้อสังเกตตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย และ
ขอให้แจ้งผลการแก้ไขหรือชี้แจงเหตุผลที่ไม่อาจแก้ไขได้ให้ทราบด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชี
ของสหกรณ์ต่อไป

จึงเรียนเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../

ผู้อำนวยการสำนัก.....^๑

(หน่วยงานที่ออกหนังสือ)

โทร.

โทรสาร.

หมายเหตุ : ๑ ให้ปรับเปลี่ยนข้อความได้ตามข้อเท็จจริงและตามความเหมาะสม

แบบรายการแก้ไขข้อสังเกตประกอบหนังสือที่ / ลงวันที่.....

สหกรณ์.....จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....

ข้อสังเกต	ข้อเสนอแนะ
อธิบายลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบตามข้อเท็จจริง	ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
เปรียบเทียบกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	กำหนดเวลาการแก้ไขให้แล้วเสร็จ
ผลกระทบ/ความเสียหาย	

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ตำแหน่ง.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../สำนัก.....

ที่ กษ ๐๔../..... วันที่.....

เรื่อง รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี.....

เรียน รอนายทะเบียนสหกรณ์ (สหกรณ์จังหวัด.../ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่...)

ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ ๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักและหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี ให้รอนายทะเบียนสหกรณ์ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ - ๒ หรือสหกรณ์จังหวัดที่รับผิดชอบสหกรณ์นั้น พิจารณาตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ (สตส.)/สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ (สตท.)/กองควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์ (กภส.)^๑ ได้รับรายงานผลจากการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์..... สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่..... พบข้อสังเกตอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์หรือสมาชิกอย่างมีสาระสำคัญ/ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ กฎหมายอื่น ระเบียบและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและ ระเบียบสหกรณ์/การไม่ปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือ เสื่อมเสียประโยชน์ต่อสหกรณ์หรือสมาชิกได้ รายละเอียดปรากฏตามรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ ซึ่งได้แนบมา พร้อมนี้ด้วยแล้ว ซึ่งข้อสังเกตที่ตรวจพบดังกล่าว สตส./สตท./กภส.^๑ พิจารณาแล้วเห็นว่าหากไม่รีบสั่งการให้ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในทันที จะเกิดความเสียหายต่อ สหกรณ์หรือสมาชิกอย่างร้ายแรง จึงขอให้ (สหกรณ์จังหวัด...../ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑,๒) ในฐานะรอนายทะเบียนสหกรณ์ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

(.....)

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../

ผู้อำนวยการสำนัก.....^๑

พนักงานเจ้าหน้าที่

แบบรายการแก้ไขข้อสังเกตประกอบหนังสือที่ / ลงวันที่.....

สหกรณ์.....จำกัด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....

ข้อสังเกต	ข้อเสนอแนะ
อธิบายลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบตามข้อเท็จจริง	ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
เปรียบเทียบกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	กำหนดเวลาการแก้ไขให้แล้วเสร็จ
ผลกระทบ/ความเสียหาย	

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์/ตำแหน่ง.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

ที่ กษ ๐๔.../.....

วันที่.....

เรื่อง สำเนารายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี.....

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน.....

ตามคำสั่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ สดท (...) /..... ลงวันที่.....
ได้แต่งตั้ง.....เป็นผู้สอบบัญชี (กรณีได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชี) [ตามหนังสือที่.....
ลงวันที่..... ได้มอบหมายให้..... ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจแนะนำการเงินการบัญชี^๑
(ระบุกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย)]^๒ ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร..... สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่.....
..... ในระหว่างวันที่..... นั้น

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์..... ได้รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ แจ้งว่า
พบข้อสังเกตที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบต่อผลประโยชน์ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรหรือสมาชิก
รายละเอียดปรากฏตามเอกสารซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว จึงได้แจ้งข้อสังเกตที่ตรวจพบถึงประธาน
คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรทราบและดำเนินการแก้ไขแล้ว (กรณีพบข้อสังเกตที่มีลักษณะ
ร้ายแรง หรือเร่งด่วน ให้สำเนาหนังสือถึงรองนายทะเบียนสหกรณ์ให้ทราบด้วย) และได้รายงานข้อสังเกต
ผ่านระบบสารสนเทศของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

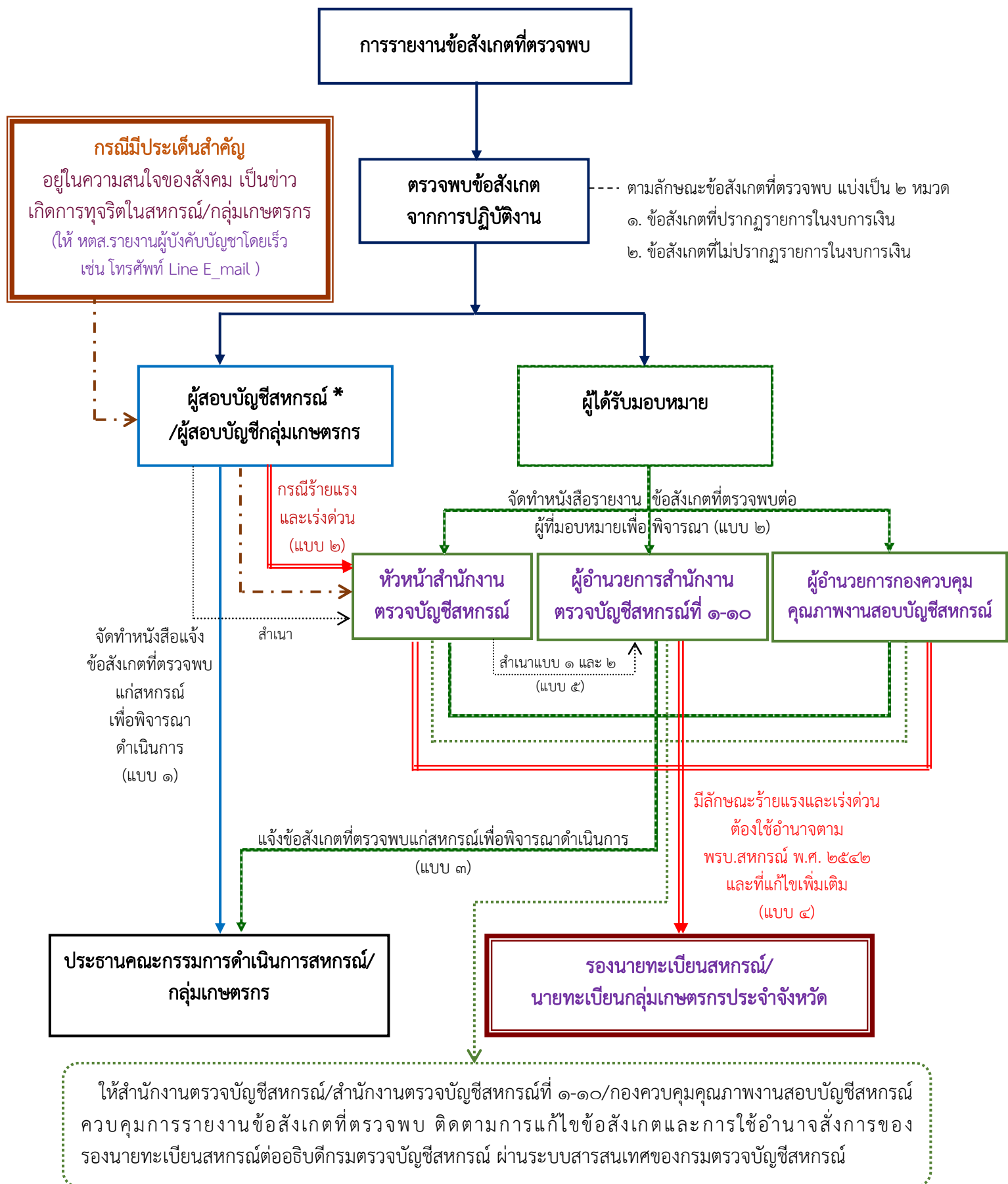
(.....)

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

หมายเหตุ : ๑. ให้ปรับเปลี่ยนข้อความได้ตามข้อเท็จจริงและตามความเหมาะสม

๒. ให้ใส่ชื่อกิจกรรมที่ทำให้พบข้อสังเกต [ตรวจแนะนำ/วางระบบบัญชี/กำกับดูแลด้านการเงินการบัญชี/
ตรวจสอบเฉพาะกิจ/กิจกรรมอื่นใด]

ขั้นตอนการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี หรือการตรวจแนะนำการเงินการบัญชี

หมายเหตุ * ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้หมายรวมถึงผู้สอบบัญชีที่ได้รับการแต่งตั้งจากข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือบุคคลอื่น

ที่ กษ ๐๔๐๔/ว๒๒

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง แนวปฏิบัติการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี

เรียน ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ ๐๔๐๔/ว๒๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

๒. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ ให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ทราบและถือปฏิบัติไปแล้ว นั้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นไปตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนสหกรณ์ ตามอ้างถึง ๒ จึงยกเลิกหนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ ๐๔๐๔/ว๒๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ และให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. “ข้อสังเกตที่ตรวจพบ” หมายความว่า ข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งได้เข้าไปปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี ได้ตรวจพบข้อมูลข้อสังเกตที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ ต้องรายงานข้อสังเกตดังกล่าวต่อหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒. “การปฏิบัติงานสอบบัญชี” หมายความว่า การตรวจสอบบัญชีประจำปี และการตรวจสอบบัญชีระหว่างปีของผู้สอบบัญชี

๓. ประเภทของข้อสังเกต ให้จำแนกดังนี้

๓.๑ ข้อสังเกตที่ปรากฏรายการในงบการเงิน เป็นข้อสังเกตที่ตรวจพบและเข้าลักษณะข้อสังเกตตามเอกสารลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ ข้อ ๑ (สิ่งที่ส่งมาด้วย) ซึ่งสามารถระบุได้ว่าเป็นองค์ประกอบของรายการบัญชีใดในงบแสดงฐานะการเงิน (สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน) และสามารถระบุมูลค่าได้

๓.๒ ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏรายการในงบการเงิน เป็นข้อสังเกตที่ตรวจพบตามลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ ข้อ ๒ (สิ่งที่ส่งมาด้วย) ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นองค์ประกอบของรายการบัญชีใดในงบแสดงฐานะการเงิน (สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน) ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตที่เกิดจากการที่สหกรณ์ไม่มีระบบการควบคุมภายใน หรือมีระบบการควบคุมภายในแต่ไม่เหมาะสม ดำเนินการนอกกรอบวัตถุประสงค์ หรือการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายอื่นที่สำคัญ ฝ่าฝืนระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ โดยข้อสังเกตนี้ไม่สามารถระบุมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนได้

๔. ขั้นตอน...

๔. ขั้นตอนการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ

๔.๑ กรณีพบข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชี ให้จัดทำหนังสือแจ้งข้อสังเกตที่ตรวจพบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอธิบายลักษณะและสาเหตุการเกิดข้อสังเกต กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่สหกรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้ ต่อประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทราบและดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๔.๒ กรณีพบข้อสังเกตหรือข้อบกพร่องที่มีลักษณะร้ายแรงและเร่งด่วน จำเป็นต้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สั่งการให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดทันที มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายต่อสมาชิกหรือสหกรณ์อย่างร้ายแรง ให้มีหนังสือถึงหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์และผู้อำนวยการกองควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อพิจารณากลับกรองข้อสังเกตที่ตรวจพบ และพิจารณารายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบต่อรองนายทะเบียนสหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๔.๓ กรณีปรากฏเป็นข่าวการทุจริตของสหกรณ์ หรือมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในความรับผิดชอบและเป็นประเด็นสำคัญอยู่ในความสนใจของสาธารณชน ให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์รายงานข้อเท็จจริงต่อหัวหน้าสำนักงานในพื้นที่รับผิดชอบโดยเร็ว ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ โทรศัพท์ Line E-mail หรือช่องทางอื่นๆ เพื่อทราบข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีของสหกรณ์โดยเร็ว ส่วนรายละเอียดข้อเท็จจริง ให้จัดทำเป็นหนังสือชี้แจงภายหลังจากได้ตรวจสอบข้อมูลตามหน้าที่ความรับผิดชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอณุมณี กิรสุทธิ)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี

กลุ่มพัฒนาระบบการเงินและการบัญชี

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๐๖๘๘

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๑๐๑๙

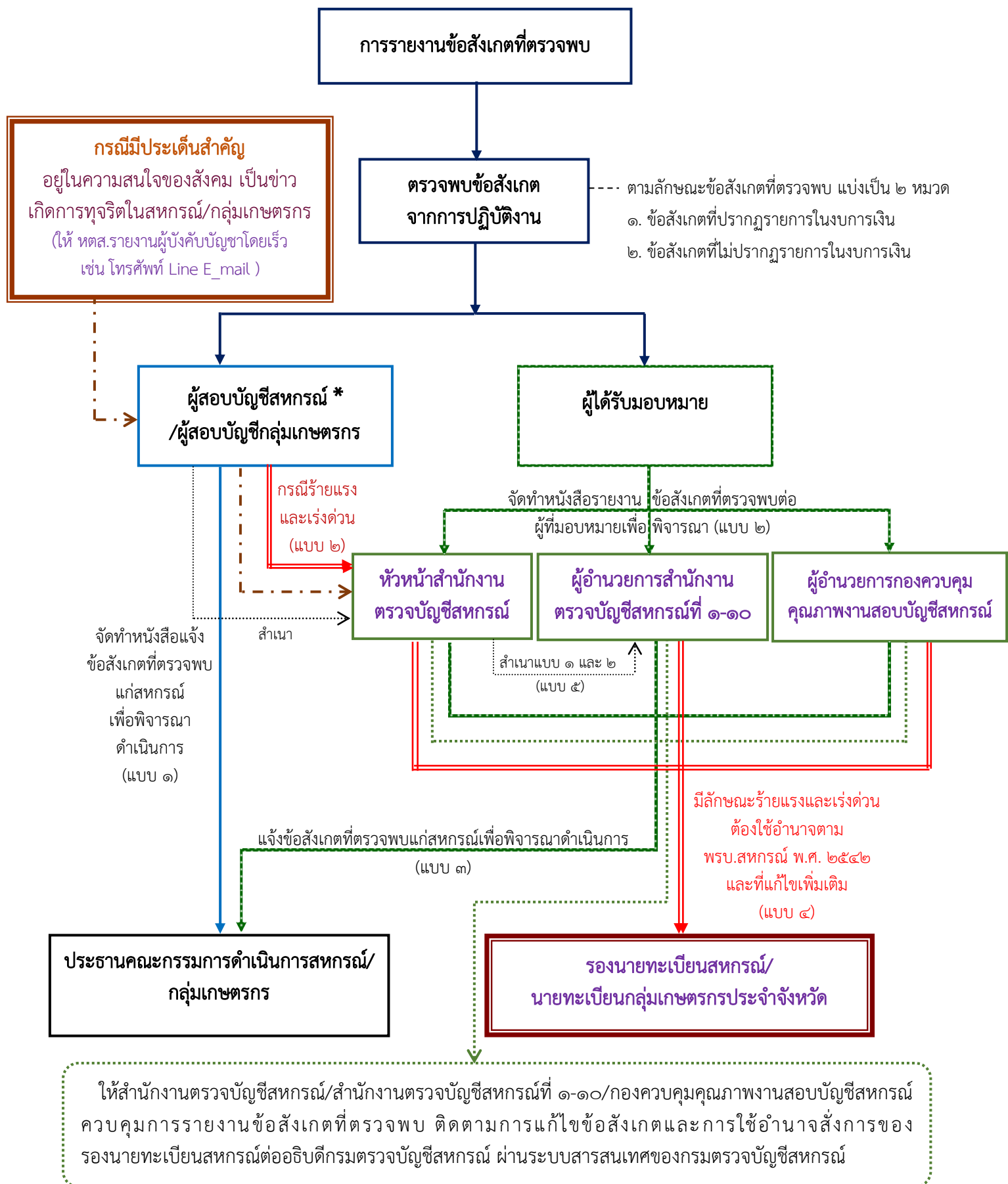
ลักษณะข้อสังเกตที่ตรวจพบ

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
1	ข้อสังเกตที่ปรากฏรายการในงบการเงิน	
	1. เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เงินฝากสหกรณ์อื่น	1.1 เงินสดขาดบัญชี
		1.2 เงินสดเกินบัญชี
		1.3 เงินฝากธนาคารรอตรวจสอบ
		1.4 ตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญต่ำไป
		1.5 รับเช็คลงวันที่ล่วงหน้า
		1.6 เงินฝากสหกรณ์อื่นปฏิเสธยอดเงินรับฝาก
		1.7 เงินฝากระหว่างทาง
		1.8 อื่นๆ
	2. ลูกหนี้เงินกู้	2.1 ลูกหนี้เงินกู้ปฏิเสธหนี้
		2.2 ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่ำไป
		2.3 ลูกหนี้เงินกู้ไม่มีตัวตน
		2.4 ปลอมแปลงสัญญาเงินกู้, เอกสารจ่ายเงินกู้ - รับชำระหนี้เงินกู้
		2.5 มีการแปลงหนี้ของลูกหนี้เงินกู้โดยมีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่กระทำการตามกฎหมาย
		2.6 ลูกหนี้ตัวแทนไม่มีอยู่จริง
		2.7 ลูกหนี้ตัวแทนค้างนาน
		2.8 อื่นๆ
	3. ลูกหนี้การค้า	3.1 ลูกหนี้สินค้าขาดบัญชี
		3.2 ตบแต่งเอกสารการขายเพื่อ
		3.3 ลูกหนี้การค้าคลาดเคลื่อน
		3.4 ลูกหนี้การค้าปฏิเสธหนี้
		3.5 ลูกหนี้การค้าค้างนาน
		3.6 ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่ำไป
		3.7 ลูกหนี้การค้าไม่มีตัวตน
		3.8 อื่นๆ
	4. ลูกหนี้อื่น	4.1 ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี
		4.2 ลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี
		4.3 ลูกหนี้ตามคำพิพากษา
		4.4 ลูกหนี้ขาดสมาชิกภาพ
		4.5 อื่นๆ
	5. สินค้า	5.1 สินค้าขาดบัญชี
		5.2 สินค้าเกินบัญชี
		5.3 จ่ายเงินซื้อสินค้าล่วงหน้าเป็นจำนวนมากแต่ยังไม่ได้รับสินค้า
		5.4 ขายสินค้าต่ำกว่าราคาทุน
		5.5 สินค้าเสื่อมสภาพล้าสมัย

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
		5.6 สินค้าเสียหายจากน้ำท่วม/ไฟไหม้
		5.7 ตั้งค่าเพื่อมูลค่าสินค้าต่ำไป
		5.8 สินค้าถูกโจรกรรม
		5.9 การเปลี่ยนวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือ
		5.10 สั่งซื้อสินค้ามาจำหน่ายโดยไม่สำรวจความต้องการของสมาชิก
		5.11 ซื้อสินค้าไม่มีคุณภาพตามมาตรฐาน
		5.12 อื่นๆ
	6. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	6.1 ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
		6.2 การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์รับบริจาคที่ยังไม่ได้ใช้งาน
		6.3 การเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อม
		6.4 ซื้อทรัพย์สินไม่ใช่ซื้อสหกรณ์
		6.5 จัดซื้อทรัพย์สินไม่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่หรือการจัดซื้อทรัพย์สินมีวงเงินสูงกว่าที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่
		6.6 ทรัพย์สินไม่ตรงกับทะเบียนคุม
		6.7 ลงทุนในที่ดิน อาคาร ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
		6.8 การประเมินราคาสินทรัพย์ไม่ได้ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
		6.9 อื่นๆ
	7. เงินยืมตรง	7.1 สหกรณ์ไม่มีระเบียบฯ ว่าด้วยเงินยืมตรงถือใช้
		7.2 การยืมเงินตรงไม่เป็นไปตามระเบียบฯ
		7.3 อื่นๆ
	8. เงินลงทุน	8.1 ตั้งค่าเพื่อปรับมูลค่าด้อยค่าเงินลงทุน
		8.2 ลงทุนไม่เป็นไปตามกฎหมาย
		8.3 ตั้งค่าเพื่อด้อยค่าเงินลงทุนต่ำไป
		8.4 ดำเนินธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับประเภทและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
		8.5 การร่วมโครงการกับภาคเอกชนที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
		8.6 มุ่งดำเนินธุรกิจกับบุคคลภายนอกเป็นหลัก
		8.7 อื่นๆ
	9. ที่ดินแทนการชำระหนี้	9.1 การตีราคาไม่เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
		9.2 อื่นๆ
	10. เงินรอเรียกคืน	10.1 เงินรอเรียกคืนค่างาน/เพิ่มขึ้น
		10.2 อื่นๆ
	11. เจ้าหนี้เงินกู้	11.1 เจ้าหนี้เงินกู้ปฏิเสธหนี้
		11.2 นำหลักประกันของสมาชิกไปค้ำประกันเงินกู้ของสหกรณ์
		11.3 อื่นๆ
	12. เจ้าหนี้การค้า	12.1 เจ้าหนี้ไม่มีตัวตน
		12.2 ปลอมแปลงเอกสารการซื้อเชื่อ
		12.3 รวบรวมผลผลิตทางการเกษตรจากบุคคลภายนอก

หมวด	รายการข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ลักษณะข้อสังเกต
		12.4 ตบแต่งเอกสารซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
		12.5 เจ้าหนี้แจ้งยอดสูงกว่าบัญชี (เฉพาะส่วนต่าง)
		12.6 อื่นๆ
	13. เงินรอจ่ายเงิน	13.1 เงินรอจ่ายเงินค้างนาน / เพิ่มขึ้น
		13.2 อื่นๆ
	14. เงินรับฝาก	14.1 รับเงินฝากจากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิก
		14.2 ปลอมแปลงเงินรับฝาก
		14.3 บันทึกถอนเงินรับฝากสูงกว่าความเป็นจริง
		14.4 สมาชิกปฏิเสธยอดเงินรับฝาก
		14.5 อื่นๆ
	15. ทุนเรือนหุ้น	15.1 สมาชิกปฏิเสธยอดทุนเรือนหุ้น
		15.2 เรียกเก็บค่าหุ้นไม่เป็นไปตามข้อบังคับ
		15.3 จ่ายคืนค่าหุ้นเต็มมูลค่ากรณีมีส่วนขาดแห่งทุน
		15.4 รับสมาชิกสมทบไม่ตรงคุณสมบัติตามข้อบังคับ
		15.5 จ่ายผลตอบแทนจากการถือหุ้นล่วงหน้า
		15.6 อื่นๆ
	16. ทุนสะสมตามข้อบังคับ	16.1 จัดทำโครงการ/สวัสดิการโดยมิชอบ
		16.2 อื่นๆ
	17. กำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิ	17.1 จ่ายเงินปันผลให้สมาชิกล่วงหน้า
		17.2 สหกรณ์ดำเนินงานมีผลขาดทุนจำนวนมาก
		17.3 จ่ายเงินเดือนให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ไม่เป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์
		17.4 สหกรณ์มีส่วนขาดแห่งทุน
		17.5 อื่นๆ
		18.1 อื่นๆ
	18. อื่นๆ	18.1 อื่นๆ
	2. ข้อสังเกตที่ไม่ปรากฏรายการในงบการเงิน	2.1 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี
		2.2 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัยสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2553
		2.3 ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่สำคัญ
		2.4 การไม่ปฏิบัติตามพรบ.สก./ข้อบังคับ/ระเบียบของสหกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงได้
		2.5 สหกรณ์เข้าชำนายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก ตามมาตรา 71(1) (2) (3)
		2.6 สัญญาร่วมลงทุน/ข้อตกลง หลังวันสิ้นปี
		2.7 ระบบงานคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกับข้อมูลทางบัญชี
		2.8 อื่น ๆ

ขั้นตอนการรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี หรือการตรวจแนะนำการเงินการบัญชี

หมายเหตุ * ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้หมายรวมถึงผู้สอบบัญชีที่ได้รับการแต่งตั้งจากข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือบุคคลอื่น